

MUZEJSKI VJESNIK 4

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Trakošćan,
Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Marina Šimek (glavni i odgovorni urednik), Darko Sačić (tehnički
urednik), Miroslav Klemm, Dragutin Feletar, Marijan Špoljar, Branimir Šimek

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Gradski muzej Varaždin

ZA NAKLADNIKA

Jasna Tomičić

TISAK

NIŠRO Varaždin, naklada 800 komada

BROJ 4 — VELJAČA 1981.

GOD. IV.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA	Str.
— Zorko Marković: Nekoliko opaski uz »Praistoriju jugo slavenskih zemalja« (I-III)	3
— Franjo Horvatić: Uređivanje spomen parka na »Danici«	6
— Marijan Špoljar: Suvremena koncepcija muzeja i galerija	9
STRUČNI ČLANCI	
— Zoran Homen: Novo nalazište lasinjske kulture u Bukovju kraj Križevaca	15
— Zoran Homen: Novi nalazi na Kalniku	19
— Marina Šimek: Arheološki lokalitet Varaždin — Brezje. Rezultati rekognosciranja tokom 1980. godine	25
— Zorko Marković: Arheološka iskapanja Muzeja grada Koprivnice 1970 — 1980.	33
— Marina Šimek: Arheologija varaždinskog kraja — Bibliografija	40
— Tomislav Đurić: Stanje srednjovjekovnih gradina u sjeverozapadnoj Hrvatskoj	49
— Ante E. Brlić: U Međimurju i Varaždinu 1975.	57
— Vlado Srimšek: Križevčanki na trgu	59
— Vladimir Kalšan: Agrarna reforma u Međimurju	65
— Smiljana Petr-Marčec: Zadruga Višnjijć, selo Globočec br. 118 kod Ludbrega	69
— Ljubica Ramušćak: Pokladni običaji u Međimurju	73
— Ljubica Ramušćak: Međimurski sušači sira	77
— Libuše Kašpar: U posjeti Berberima	79
VIJESTI	
— Petar Levar i Mato Dominković: Naše akcije u 1980. godini	87
— Petar Petrićec i Martin Matišin: Vijesti iz Zavičajnog muzeja Virje	88
— Dragutin Feletar: Koprivničkih osam knjiga	89
— Libuše Kašpar: Etnografske izložbe Gradskog muzeja Varaždin i Muzeja Varaždinske Toplice u 1980. godini	91
AKCIJE	
— pripremili Marina Šimek i Miroslav Klemen	95
PRILOG	
— diskusije sa okruglog stola »Suvremena koncepcija muzeja i galerija« održanog u Koprivnici — pripremio Marijan Špoljar	107

SUVREMENA KONCEPCIJA MUZEJA I GALERIJA

Kada bi netko pokušao raspraviti muzejsko-galerijsko područje kao dio ukupnih odnosa u kulturi zacijelo bi, paralelizirajući pojedine njezine segmente, došao do zaključka da je situacija u našoj »grani« *sinhrona ostalim područjima. Dakle, da su stanja, problemi i perspektive podjednake i da je, prema tome, raspravljanje o muzejima istovremeno i raspravljanje no cjelokupnoj kulturi. Kao što ni ukupnost kulture ne odgovara razini društvenih odnosa ili projekcija tako i muzeji i galerije opstojе još uvijek kao sektor manje-više nezavisan od realiteta i nepovezan sa potrebama ovog društva.*

Muzejska djelatnost još se uvijek batrga između dvije krajnosti. S jedne strane, očita je pretenciozna nakana da se muzeji pretvore u posebnu vrstu znanstvenih ili paraznanstvenih institucija, pa se čitav onaj spektar relevantnih muzejskih poslova i promjene načina funkcioniranja zanemaruje. S druge strane, u institucijama u kojima nedostaje i snage i volje za takav rad satisfakcije je, najčešće, u vanjskim, deklarativnim i neodređenim manifestacijama (neproblemske izložbe i slično) čime se, paradoksalno, negira ono što bi trebalo biti funkcija muzeja danas. A funkcija muzeja danas je prvenstveno u tome da svojom ukupnom djelatnošću bude korelativna društvenim potrebama, da bude u funkciji jednog društvenog i kulturnog programa (dakako, ne u pukom pragmatičnom smislu).

Budući da je o ovoj djelatnoj funkciji muzejsko-galerijskog područja najviše riječi upravo bilo na skupu 20-ak muzealaca i kulturnih radnika održanog u Koprivnici 18. travnja 1980. godine, to će naše uvodne napomene biti bazirane na jednoj impresioniističkoj skici najrelevantnijih problema.

Zacijelo je najindikativnije za sadašnje stanje duhova i načine radnog funkcioniranja u muzejsko-galerijskim ustanovama pozicija samozadovoljnog kustosa kojemu kontinuirani rad praćenja, obrade i publiciranja svog materijala omogućava tihi muzejski život najmanje do penzioniranja. Stekavši neograničeno pravo nad svojim feudom — ostacima materijalne kulture svrstanim u zbirku — on će postati jedan od onih cijenjenih muzealaca koji su »stručnjaci« *u svom fahu, a da se nikada neće zapitati o društvenoj utemeljenosti svoje struke i zbirke za čiju je sigurnost zadužen. Obrada materijala i čuvanje za neke imaginarne buduće generacije perpetuirat će tako stanje koje traje već podosta godina, sa bez-*

izglednom prilikom da te »buduće« generacije jednom postanu »sadašnje«. Sankrosantnost jedne prakse ima svoje opravdanje sve dotle dok se ne shvati da je ta »budućnost« već nastupila.

Taj će simplificirani opis, dakako, za mnoge značiti vulgarnu sekularizaciju časne struke koji sa velikom dozom (bez)razložnog digniteta nikada nije oskudjevao. Namjera međutim nije u denunciranju struke, jer bi to bilo isuviše samokritički već u negativnom apostrofiranju onakvog stanja i duhovnog odnosa koji muzejski rad poistovjećuje sa tihim vegetiranjem i (najčešće) pseudoznanstvenom djelatnošću pred zadacima koji su u ovom dinamičnom vremenu relevantni. Ta se pozicija može očitovati s različitim stupnjem »intenziteta«: od bezazlenog zagnjurivanja u neki stilski problem u vrijeme kada društvo traži aktivniju ulogu muzeja do, recimo, »apolitične« pozicije i predanog kabinetskog rada u vrijeme najžešće politizacije masa.

Druga subjektivna digresija mogla bi se odnositi na prostornu problematiku naših muzeja i muzejskih postava. Neovisno od objektivnih teškoća koje dijelom ograničavaju radikalnije i modernije zahvate jasno je da metodologija izlaganja predmeta materijalne kulture u velikoj mjeri duguje polaznom stavu o tome što je to suvremeni muzej. Ideja reprezentativnosti, koja se provlači u muzejskoj teoriji i praksi od njihovog stvaranja do danas, bitni je limitirajući faktor. Ta ideja implicira u sebi, naime, ideju služenja predmetu, umjesto da taj predmet iradira tek kao poticaj za razmišljanje. Današnji je muzej — pogledajmo malo svoje vlastite izložbene dvorane — zacrtao linearni presjek kroz vrijeme koje obrađuje i nametnuo konkluzivno mišljenje kao jedino pravo. Po njemu je vremensko razdoblje od nekoliko milenija zapravo razdoblje nastajanja reprezentativnih primjera materijalne kulture, postavljeno nepolemički kao blaga krivulja koja sa dijalektikom nema mnogo veze. Izbor materijala podređen je početnom i dominantnom stavu po kome muzej treba da dađe »objektivnu«, »znanstvenu« sliku vremena. Sve što je izvan te objektivne, povišesne slike, izvan jednog posebnog muzejskog normativizma, sve što nije dolično da uđe u tu samoposebi razumljivu sliku vremena predmet je manjeg značaja i pohranjuje se u fundus. Upravo naši kompleksni muzeji, koji nemaju ni sredstva, ni mogućnosti ni potrebe da stvaraju reprezentativni tip bogatog i ekskluzivnog sadržaja trebali bi biti nosioci ideje živog, dinamičnog i polemičnog tipa muzejskog postava u kome bi čovjek našao izazovnu materiju, a ne relaksirajući sadržaj.

Ako već nije tipičan onaj rezolutni zaključak po kome muzeji valjda ne postoje zbog publike onda je sigurno da je taj faktor

publike tek puki brojčani zamagljivač sizovskih očiju. U nas još, naime, ne postoji svijest o posjetiocu-korisniku kao integralnom dijelu muzejske prakse. Ako smo se složili da muzeji ne bi trebali postojati samo sebe radi onda moramo priznati da je današnja kategorija, koja se zove publikom, prilično jednostavan pojam. On u sebi implicira kategoriju ljudi s tzv. kulturnim navikama, nešto turista i školaraca kojima je posjeta obavezan zadatak. U sistemu današnjeg funkcioniranja muzeja posjetiocu se pruža, a on i očekuje samo osnovnu informaciju. Ostajanje na jednosmjernom informacijskom toku koja se ne pretače u zatvoreni komunikacijski krug apsolutno je na razini one ideje muzeja koji se kao atavizam njegove građanske utemeljenosti vuče do dana današnjeg. Parcijalni pokušaji (kao ljetosnja akcija događanja u koprivničkom muzeju) postaju, dakako, tek naznake budućeg smislenijeg funkcioniranja. Muzej budućnosti traži radikalnu preobrazbu misli svakog muzealca i izazovnu unutarnju metamorfozu svakog muzeja.